

Náhrada nákladů exekuce

Jednou ze zákonných podmínek pro nařízení výkonu rozhodnutí je vykonatelnost předmětného rozhodnutí (exekuční titul), která nastává marným uplynutím lhůty ke splnění povinnosti uložené rozhodnutím. Počátek běhu této lhůty je většinou vázán na nabytí právní moci rozhodnutí, tj. existenci závazného a nezměnitelného konečného rozhodnutí ve věci. Výjimkou jsou rozhodnutí tzv. předběžně vykonatelná, tj. vykonatelná bez ohledu na právní moc, mezi něž ze zákona patří mimo jiné rozsudky odsuzující k plnění výživného - § 162 odst. 1 písm. a) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád. Jestliže obecný soud rozhodl o povinnosti stěžovatelky hradit část nákladů exekuce a nepřiznal jí právo na náhradu nákladů na vymáhání příslušného nároku, a to aniž by v napadeném usnesení uvedl skutečnost, ze které by bylo možno vyvozovat její účast a zavinění na zastavení exekuce, porušil právo stěžovatelky na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

(Nález Ústavního soudu ČR, sp.zn. IV.ÚS 3929/16, ze dne 17.10.2017)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti nezletilé L. N., zastoupené zákonnou zástupkyní P. H. N., obou právně zastoupených Mgr. M.D., advokátem sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 9. 2016, č. j. 62 Co 202/2016-39, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a 1) M. R. a 2) soudního exekutora JUDr. J.L., se sídlem Ch., jako vedlejších účastníků řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 9. 2016, č. j. 62 Co 202/2016-39, bylo porušeno základní právo stěžovatelky na spravedlivý proces zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 9. 2016, č. j. 62 Co 202/2016-39, se ruší.

Z odůvodnění:

I.

Rekapitulace ústavní stížnosti a dosavadního průběhu řízení

Stěžovatelka se ve včas podané ústavní stížnosti domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Městského soudu v Praze a tvrdí, že jí došlo k porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

Z obsahu ústavní stížnosti a napadeného usnesení vyplývá, že soudní exekutor Exekutorského úřadu Cheb [vedlejší účastník 2]) usnesením ze dne 29. 3. 2016, č. j. 176 EX 00745/16-032 (dále jen "usnesení soudního exekutora"), výrokem I. zastavil exekuční řízení zahájené na návrh stěžovatelky (oprávněné), a to k uspokojení její pohledávky na výživném, jehož plnění bylo povinnému, který je otcem stěžovatelky [vedlejší účastník 1]), uloženo rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. 6. 2015, č. j. 16 P 52/2009-324 (dále jen "exekuční titul"), kterým bylo ve výroku I. zvýšeno výživné pro stěžovatelku, ve výroku II. bylo rozhodnuto o dluhu povinného na zvýšeném výživném pro stěžovatelku za dobu od 1. 9. 2014 do 30. 6. 2015, ve výroku III. upraven styk stěžovatelky s povinným a ve výroku IV. o náhradě nákladů řízení. Proti výrokům o zvýšení výživného a nedoplatku na zvýšeném výživném podal povinný odvolání. Stěžovatelka dne 9. 2. 2016 podala na základě uvedeného exekučního titulu u soudního exekutora [vedlejší účastník 2]) exekuční návrh k uspokojení její přednostní pohledávky na výživném od září 2015 do ledna 2016 v celkové výši

32.500,-Kč a dále pro běžné výživné pro stěžovatelku ve výši 13.000,-Kč měsíčně od února 2016 a pro náklady exekuce. Předmětný exekuční titul byl však následně k odvolání povinného ve výroku II. změněn rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 2. 2016, č. j. 16 Co 9/2016-405, tak, že bylo povinnému umožněno dlužnou částku na výživném za měsíce od září 2014 do února 2016 uhradit ve lhůtě počínající až od právní moci uvedeného rozsudku městského soudu, a to částečně do třiceti dnů a částečně do tří měsíců. V návaznosti na to stěžovatelka podala dne 10. 3. 2016 návrh, aby byla exekuce v daném rozsahu, tj. v celkové výši 45.500,- Kč zastavena. K tomu došlo usnesením soudního exekutora ze dne 14. 3. 2016, č. j. 176 EX 00745/16-027, s tím, že pro dlužné výživné za měsíc březen 2016 ve výši 6.500,- Kč byla exekuce nadále vedena. Dne 15. 3. 2016 podala stěžovatelka návrh na úplné zastavení exekuce, neboť povinný částku ve výši 6.500,- Kč uhradil, čímž došlo k uhrazení celého výživného za měsíc březen 2016. Dne 14. 3. 2016 podal návrh na zastavení exekuce i povinný a společně s tím i návrh na odklad exekuce a v jeho rámci složil jistotu ve výši 58.483,30 Kč.

Soudní exekutor na základě uvedeného svým shora uvedeným usnesením soudního exekutora exekuci výrokem I. zastavil. Usnesením soudního exekutora dále byla povinnému uložena výrokem II. povinnost zaplatit soudnímu exekutorovi náklady exekuce ve výši 7.865,- Kč, výrokem III. povinnost zaplatit stěžovatelce na nákladech řízení částku 2.265,70,- Kč, výrokem IV. nebyl povinnému nárok na náhradu nákladů řízení přiznán a výrokem V. byla povinnému vrácena jistota ve výši 47.992,60,- Kč. K nákladovým výrokům je v odůvodnění usnesení soudního exekutora uvedeno, že stěžovatelka podala návrh na zahájení exekuce na základě exekučního titulu opatřeného doložkou vykonatelnosti, exekuce byla tedy zahájena po právu.

O odvolání povinného proti výrokům II. až V. usnesení soudního exekutora rozhodl městský soud ústavní stížností napadeným usnesením tak, že výrokem I. usnesení soudního exekutora ve výroku II. změnil tak, že stěžovatelka a povinný jsou povinni zaplatit soudnímu exekutorovi náklady exekuce, a to každý z nich částku ve výši 3.932,50,- Kč a dále výrokem II. městský soud změnil výrok III. a IV. usnesení soudního exekutora tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

K uložení povinnosti k náhradě nákladů exekuce oběma účastníkům, tedy stěžovatelce a povinnému, dospěl městský soud na základě závěru, že zavinění na zastavení exekuce nelze přičítat stěžovatelce a současně se městský soud neztotožnil ani se závěrem soudního exekutora, že zastavení exekuce v dané věci zavinil výhradně povinný. Podle přesvědčení městského soudu je procesní zavinění v tomto případě na obou stranách.

Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti namítá, že v odůvodnění napadeného usnesení městského soudu zcela chybí posouzení věci po právní stránce. Nejsou zřejmé důvody, na základě kterých městský soud dospěl k závěru, že jsou účastníci povinni uhradit náklady exekuce rovným dílem. Zejména se městský soud v odůvodnění napadeného usnesení nezabývá tím, v čem spatřuje zavinění na zastavení exekuce na straně stěžovatelky. Zavinění na zastavení exekuce je přitom nezbytnou podmínkou pro možnost uložení povinnosti hradit náklady exekuce osobě v postavení oprávněné. Podle názoru stěžovatelky k zastavení exekučního řízení došlo částečně z důvodu změny exekučního titulu a částečně z důvodu dodatečného splnění vymáhané povinnosti ze strany povinného poté, co byla exekuce zahájena. Proto k zastavení exekuce došlo pro chování povinného, který tak byl povinen nést náklady jak exekuce, tak účelně vynaložené náklady stěžovatelky jako oprávněné.

II.

Vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení

Ústavní soud vyzval v souladu s ustanovením § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu Městský soud v Praze jako účastníka řízení a povinného i soudního exekutora jako vedlejší účastníky řízení, aby se vyjádřili k projednávané ústavní stížnosti.

Městský soud v Praze ve svém vyjádření k ústavní stížnosti ze dne 4. 9. 2017 plně odkázal na své ústavní stížností napadené usnesení a uvedl, že má zato, že žádná základní práva stěžovatelky porušena nebyla. Městský soud důvody, které ho vedly k částečné změně prvostupňového rozhodnutí, podrobně vysvětlil, když o nákladech exekuce soudního exekutora i o nákladech exekučního řízení účastníků rozhodoval podle zásady procesního zavinění v souladu s ustálenou judikaturou. Procesní zavinění pak shledal na straně obou účastníků stejné. Z uvedeného důvodu považuje městský soud ústavní stížnost za neopodstatněnou a navrhuje, aby v případě věcného projednání byla zamítnuta.

Povinný ve svém vyjádření ze dne 18. 9. 2017 uvedl, že se ztotožňuje se závěry Městského soudu v Praze, podle kterého zavinění ve vztahu k zastavení exekuce nelze přičítat ani na straně oprávněné ani na straně povinného, tedy že procesní zavinění v předmětné věci spatřuje na obou stranách.

Soudní exekutor ve svém podání ze dne 8. 9. 2017 pouze odkázal na odůvodnění svého usnesení.

Za dané procesní situace tak Ústavní soud žádná vyjádření k replice již stěžovatelce nezasílal, neboť Městský soud v Praze toliko odkázal na odůvodnění svého usnesení, na které odkázal i povinný, přičemž soudní exekutor pouze odkázal na odůvodnění svého usnesení.

III.

Posouzení ústavní stížnosti

Ústavní soud konstatuje, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky); není součástí soustavy obecných soudů (srov. čl. 90 a čl. 91 odst. 1 Ústavy České republiky), a nepřisluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů; k takovému dozoru či kontrole je Ústavní soud oprávněn pouze za situace, kdy obecné soudy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv a svobod jednotlivce.

Ústavní soud dal ve své judikatuře opakovaně najevo, že při posuzování problematiky nákladů řízení, tj. problematiky ve vztahu k meritu řízení před obecnými soudy jednoznačně podružné, postupuje nanejvýš zdrženlivě a ke zrušení napadeného výroku o nákladech řízení se uchyluje pouze výjimečně, například jestliže zjistí, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces, nebo že bylo porušeno jiné základní právo. Rozhodování o nákladech řízení je však i přesto, že se jedná o otázku podružnou, integrální součástí soudního řízení jako celku, a proto i na tuto část řízení dopadají postuláty spravedlivého procesu.

Ústavní soud si je současně vědom toho, že stěžovatelka se touto cestou snaží zvrátit soudní rozhodnutí o nákladech řízení (exekuce) v celkové výši 6.558,- Kč, takže z kvantitativního hlediska jde o tzv. bagatelní věc (viz např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 695/01, III. ÚS 405/04, III. ÚS 602/05, III. ÚS 748/07, IV. ÚS 3247/07; veškerá judikatura zdejšího soudu dostupná z: <http://nalus.usoud.cz>). Ústavní soud však na základě posouzení obsahu ústavní stížnosti a její přílohy, jakož i obsahu vyžádaného spisu soudního exekutora Exekutorského úřadu Cheb sp. zn. 176 EX 00745/16, dospěl k závěru, že z pohledu kvalitativního věc hranice ústavnosti dosahuje, a to s ohledem na závažnost pochybení, jehož se městský soud dopustil, jak je vysvětleno následovně, a rovněž s ohledem na ochranu ústavně zaručených základních práv a svobod nezletilých. V daném případě bylo proto

namíste meritorní přezkum připustit (srov. např. nále z dne 16. 9.2015, sp. zn. II. ÚS 728/15).

Z ustanovení § 89 exekučního řádu mimo jiné vyplývá, že "[d]ojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil". Ústavní soud ve svém stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 konstatoval, že východiskem rozhodování o náhradě nákladů exekuce je určení a hodnocení důvodů, pro něž k zastavení exekuce došlo. Je tedy na obecných soudech, aby se touto otázkou zevrubně zabývaly, a to v souvislostech celého případu. Exekučnímu soudu se v zásadě nabízejí tři subjekty, kterým může náklady exekuce uložit k tíži. Jedná se o osobu exekutora, oprávněného a povinného, přičemž Ústavní soud v minulosti již judikoval, že na oprávněného by povinnost k náhradě nákladů exekuce měla být přenášena pouze ve výjimečných případech.

Městský soud v Praze v odůvodnění napadeného usnesení nejdříve konstatuje, že "zavinění na zastavení exekuce nelze přičítat oprávněné, která ke dni zahájení exekučního řízení disponovala předběžně vykonatelným exekučním titulem (s. 4 odůvodnění napadeného usnesení). Následně však městský soud dospívá k závěru, že podle jeho přesvědčení je procesní zavinění v daném případě na obou stranách, tedy jak na straně povinného, tak i na straně oprávněné. Uvedený závěr odůvodňuje městský soud tím, že procesní zavinění nelze přičítat výhradně ani povinnému, neboť povinný v rozhodné době hradil běžné výživné v částce stanovené ještě původním rozsudkem opatrovnického soudu a poté, kdy nabylo právní moci rozhodnutí odvolacího soudu o nové výši výživného, uhradil i v mezidobí vzniklý nedoplatek na výživném (s. 5 odůvodnění napadeného usnesení).

Jednou ze zákonných podmínek pro nařízení výkonu rozhodnutí je vykonatelnost předmětného rozhodnutí (exekuční titul). Ta nastává marným uplynutím lhůty ke splnění povinnosti uložené rozhodnutím, přičemž začátek běhu této lhůty je většinou vázán na nabytí právní moci rozhodnutí, tj. existenci závazného a nezměnitelného konečného rozhodnutí ve věci. Výjimkou jsou rozhodnutí tzv. předběžně vykonatelná, tj. vykonatelná bez ohledu na právní moc, mezi něž ze zákona patří mimo jiné rozsudky odsuzující k plnění výživného [§ 162 odst. 1 písm. a) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, (dále jen "o. s. ř.")]]. K tomu Ústavní soud již v minulosti uvedl: "Smyslem a účelem institutu předběžné vykonatelnosti rozsudků dle § 162 odst. 1 písm. a) o. s. ř. je ochrana, zajištění důstojnosti života osoby, jíž bylo soudem přisouzeno ze strany osoby jiné poskytování výživného. Tomuto účelu zákonodárce v předmětném zákonném ustanovení přikládá prioritu před účelem právní jistoty, jež má obvykle za následek spojení vykonatelnosti soudního rozhodnutí s nabytím jeho právní moci" (nále z sp. zn. IV. ÚS 2795/09 ze dne 28. 6. 2010, N 129/57 SbNU 583).

Jak je již shora uvedeno, v odůvodnění napadeného usnesení dospívá městský soud k závěru, že v době podání návrhu na výkon rozhodnutí stěžovatelkou existoval předběžně vykonatelný exekuční titul. Ačkoliv městský soud v odůvodnění napadeného usnesení zdůrazňuje, že v době zahájení exekučního řízení nebyl exekuční titul pravomocný a stěžovatelka k návrhu na nařízení exekuce předložila pouze předběžně vykonatelný rozsudek opatrovnického soudu (s. 4 odůvodnění napadeného usnesení městského soudu), Ústavní soud připomíná, že povinnost uložená předběžně vykonatelným rozhodnutím má v tomto směru stejnou povahu a právní následky jako v případě rozhodnutí, u něž se vykonatelnost odvíjí od právní moci.

Proto pokud v dané věci stěžovatelka jako oprávněná vycházela z existence vykonatelného exekučního titulu, je závěr městského soudu o spoluúčasti stěžovatelky na zastavení exekuce, zakládající se pouze na konstatování, že exekuční titul byl později odvolacím soudem změněn, nedostačující. Tato argumentace městského soudu - podle které nelze procesní zavinění přičítat výhradně povinnému, neboť ten sice povinnost stanovenou předběžně vykonatelným rozhodnutím neplnil, ale v rozhodné době plnil alespoň výživné podle předchozího rozhodnutí a poté, kdy nabylo právní moci rozhodnutí odvolacího soudu o nové výši výživného, uhradil i v mezidobí vzniklý nedoplatek na výživném - současně popírá shora uvedený smysl a účel institutu předběžné

vykonatelnosti rozsudků podle § 162 odst. 1 o. s. ř.

V této souvislosti Ústavní soud navíc zdůrazňuje, že rozsudkem odvolacího soudu byl exekuční titul změněn toliko ve výroku II. o nedoplatku na zvýšeném výživném, a to s ohledem na uplynutí doby od vnesení exekučního titulu, kdy bylo třeba podle § 220 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nově vyčíslit výši nedoplatku na zvýšeném výživném, na kterém povinný ke dni rozhodnutí Městského soudu v Praze dosud ničeho nezaplatil, a určit podmínky jeho splatnosti. Zatímco ve výrocích o zvýšení běžného výživného a náhradě nákladů řízení odvolacím soudem byl exekuční titul jako věcně správný potvrzen (s. 8 odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 2. 2016, č. j. 16 Co 9/2016-405). Nejde proto o situaci, kdy by v odvolacím řízení došlo ke zrušení exekučního titulu, na jehož podkladě měla být samotná exekuce vedena, a nebylo by proto možné náklady exekučního řízení spojovat ani s osobou povinného (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 594/10). Z napadeného usnesení městského soudu rovněž nevyplývá, že by mělo jít o případ, kdy oprávněná zahájila exekuční řízení, i když věděla, anebo alespoň při zachování přiměřené opatrnosti (pečlivosti) mohla vědět, že exekuce bude s největší pravděpodobností zastavena [srov. náleží ze dne 15. 1. 2008, sp. zn. IV. ÚS 1903/07 (N 12/48 SbNU 127)].

Jestliže navzdory předběžné vykonatelnosti exekučního titulu - podle kterého měl povinný platit od září 2014 zvýšené výživné 13.000,- Kč - povinný svoji vyživovací povinnost nadále plnil toliko ve výši původně stanoveného výživného, tj. 6.500,- Kč, není možné stěžovatelce v souvislosti s otázkou zavinění na zastavení exekuce vytýkat, že za daných okolností uplatňovala svá práva plynoucí z exekučního titulu, tj. podala v únoru 2016 předmětný exekuční návrh, aniž by čekala, jakým způsobem rozhodne Městský soud v Praze o odvolání povinného proti exekučnímu titulu. Je to naopak povinný, který, pokud řádně neplní svoji povinnost stanovenou vykonatelným exekučním titulem dobrovolně, se tím sám vystavuje riziku nastoupení nucené exekuce se všemi důsledky z toho plynoucími, včetně povinnosti náhrady nákladů řízení.

IV.

Závěr

Jestliže Městský soud v Praze napadeným usnesením rozhodl o povinnosti stěžovatelky hradit část nákladů exekuce a nepřiznal jí právo na náhradu nákladů na vymáhání příslušného nároku, a to aniž by v napadeném usnesení uvedl skutečnost, ze které by bylo možno vyvozovat její účast a zavinění na zastavení exekuce, nepostupoval městský soud v souladu s kritérii, která jsou vyžadována příslušnými procesními předpisy a vyplývají i z judikatury Ústavního soudu. Tím porušil právo stěžovatelky na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 594/10).

Ústavní soud proto podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadené rozhodnutí.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Samospráva \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)